

1 – 10 skole i Øyer sogn

Bakgrunn

I forbindelse med behandlingen av økonomiplan 2017 – 2020 og årsbudsjettet for 2017 (K-sak 109/16, møte 24.11.2016) vedtok kommunestyret følgende (punkt 19): «Skolestrukturen videreføres som nå inntil spørsmålet om 1. – 10. skole i kommunen er forsvarlig utredet og konsekvensene vurdert.»

Kommunestyrets vedtak har sammenheng med tekst i årsbudsjettet for 2017: «I 2017 vil det bli forberedt 1. – 10. skole i Øyer sogn». I talloppsettet i økonomiplanen er tiltaket lagt inn med effekt fra høsten 2018 kr 450.000, økende til kr 700.000 fra og med 2019. Tiltaket er teksten slik: «1. – 10. skole Øyer sogn (fra 2018/2019)».

Rådmannen har nedsatt følgende arbeidsgruppe til å forberede utredningen:

Rektor Solvang skole, Randi Skeie

Rektor Øyer Ungdomsskole, Stein Erik Uhlen

Hovedtillitsvalgt Utdanningsforbundet, Gro Helen Kristensen

Sektorleder Oppvekst, Bjarne Nyrud

Leder Styring og kontroll, Eli Eriksrud.

Nærmere om mandatet

Kommunestyrets vedtak (punkt 19) omtaler 1 – 10 skole i kommunen. Tekst i årsbudsjettet er tydelig på at tiltaket gjelder Øyer sogn. Arbeidsgruppa har tatt utgangspunkt i at kommunestyrets vedtak i punkt 19 har direkte sammenheng med tekst/tall i årsbudsjett-dokumentet og har utredet og vurdert konsekvensene av 1 – 10 skole i Øyer sogn. Direkte berørte skoler er dermed Solvang skole og Øyer Ungdomsskole. Det er imidlertid ikke tvil om at en eventuell 1 – 10 skole i Øyer sogn vil ha betydning for Aurvoll skole, dette kommer arbeidsgruppa tilbake til i utredningen.

De to skolene driver sin virksomhet på to forskjellige steder. Arbeidsgruppa har tatt utgangspunkt i at de fysiske rammebetingelsene ikke skal endres i overskuelig framtid. Utredningen begrenses dermed til organisatoriske endringer, først og fremst ved at de to skolene får felles rektor. Det forutsettes at det opprettholdes en stedlig ledelse ved hver av skolene. Andre naturlige fellesfunksjoner ved 1 – 10 skole kan være merkantile tjenester.

Lovverket – om skoleledelse

Utgangspunktet er Opplæringslovas § 9-1. Leiing

«Kvar skole skal ha ei forsvarleg fagleg, pedagogisk og administrativ leiing.

Opplæringa i skolen skal leiast av rektorar. Rektorane skal halde seg fortrulege med den daglege verksemda i skolane og arbeide for å vidareutvikle verksemda. Den som skal tilsetjast som rektor, må ha pedagogisk kompetanse og nødvendige leiareigenskapar.

Rektorar kan tilsetjast på åremål.

Departementet kan etter søknad gjere unntak frå reglane i andre ledd og gi høve til andre måtar å organisere leiinga på.»

Utdanningsdirektoratet har 04.02.2013 på forespørsel fra Fylkesmannen i Oppland, besvart følgende spørsmål:

«Hva er vilkårene for at en leder kan være rektor for to eller flere skoler?»

Ledelse i offentlige skoler

Det går fram av ordlyden i opplæringsloven § 9-1 at hver skole skal ha en forsvarlig faglig, pedagogisk og administrativ ledelse. Opplæringen i skolen skal ledes av rektor. Det står videre at rektor skal holde seg fortrolig med den daglige virksomheten i skolen og arbeide for å videreutvikle virksomheten.

Rektor er den øverste leder ved den enkelte skole. Kravet om rektor som øverste leder gjelder ved alle grunnskoler og videregående skoler, uansett skolens størrelse.

Loven er ikke til hinder for at to eller flere skoler har felles rektor. Vi viser til forarbeidene til lovendringen, Ot, prp, nr. 67 (2002-2003), blant annet s. 23:

“ ... Dette inneber at alle skolar skal vere underlagde ein rektor med ansvar for opplæringa, og at det vil vere tillate for skolar å ha felles rektor, men berre så langt det da vil vere mogleg for rektor å halde seg fortruleg med den daglege verksemda, med det for auget at denne kan vidareutviklast.”

Utdanningsdirektoratet vurderer det slik at kriteriene ovenfor er skjønnsmessige og at vurderingen av hvorvidt to skoler kan ha felles rektor må avgjøres etter en konkret helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle. Vi vurderer det slik at det vil være rektors nærkontakt med skolene som er det viktigste. Det er altså ikke avstanden mellom skolene alene som vil være avgjørende for vurderingen av om rektor kan være rektor ved flere skoler. I tillegg setter vilkåret om at rektor skal holde seg fortrolig med virksomheten ved skolene, krav til rektors tilstedeværelse ved den enkelte skole. Hvor mye rektor må være tilstede vil blant annet variere med skolens størrelse og antall årstrinn og tilbud ved den enkelte skole. Det vil for eksempel være lettere å holde seg fortrolig med den daglige virksomheten ved en liten grunnskole for 1. til 4. årstrinn, enn ved en stor videregående skole med mange elever og ansatte. Det å ha felles rektor for to store skoler som ligger geografisk atskilt vil lett kunne være i strid med loven. Rektor skal jo i tillegg til å holde skolen i gang også bruke tilstedeværelsen til å videreutvikle skolen.»

Status Øyer kommune

Etter at Vidarheim og Solvang skoler ble sammenslått til en skole i 2013 - Solvang skole - er det to skoler i Øyer sogn, Øyer ungdomsskole (ØUS) og Solvang skole (Solvang). Skolene er fysisk adskilt, men avstanden mellom skolene er forholdvis kort.

ØUS er en 8-10 skole med 169 elever og pr dato 8 klasser. 35 ansatte. Administrasjonen består av rektor og inspektør, sosialpedagogisk rådgiver og utdanningsrådgiver. Til sammen utgjør dette 2,5 årsverk. Etter en nedgang i elevtallet viser prognosene stabilitet i årene som kommer.

Solvang er en 1-7 skole med 251 elever og pr dato 14 klasser. 43 ansatte. Administrasjonen består av rektor og inspektør, til sammen 1,6 årsverk. Elevtallet er stabilt. 25% av elevene er minoritetsspråklige.

Skolene i Øyer sogn og Aurvoll skole på Tretten har et godt samarbeid. Det er forskjellige kulturer i barne- og ungdomsskolen, dette er naturlig ut fra elevenes alder og utvikling.

For helhetens skyld tas med tilsvarende opplysninger for Aurvoll skole. **Aurvoll** er en 1-7 skole med 126 elever og pr dato 7 klasser. 21 ansatte. Administrasjonen består av rektor og to teamledere, til sammen 1,4 årsverk. Elevtallet er forholdsvis stabilt.

Øyerskolens resultater. Det foreligger mye statistikk over resultater i grunnskolen, nedenfor er oppgitt sluttresultat (grunnskolepoeng), skolebidragsundersøkelsen januar 2017 og elevundersøkelsen .

Grunnskolepoeng dvs gjennomsnitt av den enkelte elevs poengsum av standpunktkarakterer og eksamenskarakterer, tall for de tre siste årene:

	Nasjonalt	Oppland	Øyer	Gausdal	Lillehammer	Ringebu
2014/2015	40,8	40,2	42,1	40,7	42,2	40,9
2015/2016	41,2	40,7	43,9	41,8	42,2	38,7
2016/2017	41,4	41,2	43,8	41,3	43,4	40,3

Skolebidragsundersøkelsen januar 2017

Resultatene av denne nasjonale undersøkelsen viste at Øyer kommune var den kommunen i landet som bidro mest til elevenes karakterutvikling når man tok hensyn til de sosioøkonomiske forholdene i kommunene. Av alle landets ungdomsskoler var Øyer ungdomsskole den skolen som bidro nest mest i landet.

Elevundersøkelsen (7. og 10.trinn)

Meget gode resultater for Øyerskolene. Høy grad av trivsel, lite mobbing.

Innspills-/høringsrunde

Arbeidsgruppa har gjennomført to innspills-/høringsrunder. Følgende instanser er gitt anledning til å uttale seg i begge rundene: KFU, FAU og elevrådene ved alle de tre skolene, Samarbeidsutvalgene ved barnehagene og skolene, Fagorganisasjonene og PP-tjenesten. Tidsplanen for de to innspills-/høringsrundene var klargjort ved første gangs utsending og møter i rådene/utvalgene ble tilpasset de korte fristene.

1. Åpen innspillsrunde: Arbeidsgruppa ba om innspill i form av fordeler/muligheter og ulemper/utfordringer med en 1 – 10-skole i Øyer sogn. Følgende tema med presiseringer i form av spørsmål, var listet opp: Organisatorisk, pedagogisk, kompetansemessig, praktisk, driftsmessig, økonomisk. I tillegg et eget tema – Aurvoll skole. Det var selvfølgelig gitt åpning for eventuelle andre tema/innspill. Dette ble sendt ut 26.09. med frist for tilbakemelding 12.10.
2. Arbeidsgruppas utredning ble sendt ut 16.10. med frist for uttalelse 20.10.

Etter den åpne innspillsrunden fikk arbeidsgruppa åtte innspill, arbeidsgruppa har tatt med seg mange av innspillene i den utredningen som ble sendt ut 16.10..

Høring – arbeidsgruppas utredning datert 16.10. Høringen oppsummeres her:

Høringsuttalelsene er vedlagt saken. Det er stor støtte for arbeidsgruppas konklusjon. De fordelene det pekes på med 1-10 skole i innspill, høring og utredning mener arbeidsgruppa at det skal jobbes videre med, men innenfor dagens struktur.

Fordeler og ulemper inkl arbeidsgruppas vurderinger

Felles ledelse/organisering

Fordeler

- ✓ Overgang barne-/ungdomsskole
- ✓ Helhetlig ledelse: Felles praksis, håndheving av regler osv.
- ✓ Enklere for eksterne samarbeidspartnere å forholde seg til en rektor i stedet for to

Ulemper

- ✓ Lovverket – «muligheten for å holde seg fortrolig med den daglige virksomheten» (sitat Utdanningsdirektoratet); Nærhet, kunnskap om daglig drift osv.
- ✓ Økt behov for stedlig ledelse ved hver av skolene, nivå under rektor
- ✓ Felles rektor må forholde seg til to ledergrupper, to personalgrupper, to ulike organisasjonskulturer, to elevgrupper og to grupper foreldre/foresatte: Oppdatert på to skolesteder til enhver tid
- ✓ Fysisk avstand (to skolesteder)

Vurdering:

Et hovedargument for 1-10 skole er at skolen i større grad kan utnytte kompetanse og ressurser på tvers av skolene med felles leder. Skolen vil kunne styres med en større grad av sammenheng og vil kunne dra veksler på kompetanse og ressurser mellom barne- og ungdomstrinnet på en bedre måte. At eksterne instanser får ett kontaktpunkt for grunnskoleløpet pekes også på som positivt fra enkelte. Overgangen mellom barne- og ungdomstrinnet vil også kunne bli bedre, hvis en legger til grunn at personalet gjennom en slik organisering blir bedre kjent.

Det er utfordringen med to fysisk adskilte arbeidssteder som utpeker seg som det mest problematiske med 1-10 skole. Selv om det i forbindelse med dette temaet trekkes fram en del positive momenter, blir likevel punktet med at skolene ikke er samlokalisert trukket fram som tungtveiende. Det gjør også at de mulige positive gevinstene blir vanskeligere å realisere.

Økonomi

Fordeler

- ✓ Bedre utnyttelse av ressurser gjennom sambruk (stordriftsfordeler)

Ulemper

- ✓ Besparelsen er i beste fall minimal

Vurdering:

Lederressurs på nivå under rektor må styrkes. Felles ledelse og stordriftsfordelen dette gir, vil kunne gi en marginal netto besparelse/gevinst. Lederressursen på en skole er mer enn

rektor, og med en felles leder for to adskilte skoler vil det innebære at den øvrige lederressursen må styrkes for ivaretagelse av stedlig ledelse.

Det pedagogiske

Fordeler

- ✓ Attraktiv arbeidsgiver
- ✓ Færre deltidsstillinger
- ✓ Bedre utnyttelse av kompetansen, bredere og sterkere fagmiljø
- ✓ Helhetlig pedagogisk tilnærming i hele skoleløpet, effektiv ressursbruk
- ✓ Felles holdning/kultur til synet på spesialundervisning

Ulemper

- ✓ Undervisning på to steder er belastende
- ✓ Pedagogisk leder i egenskap av rektor, mindre tilstede

Vurdering:

Øyer-skolen er i positiv utvikling, se resultater omtalt i punket «Status Øyer kommune». Etter endt 10-årig grunnskole er de faglige resultatene vesentlig bedre enn gjennomsnittet for Oppland og landet. Dette viser at kvaliteten på det arbeidet som gjøres på kommunens tre skoler er god. Det etablerte samarbeidet som de siste årene har blitt forsterket, har bidratt til denne utviklingen. De ansatte på skolene mener å se en sammenheng mellom gode resultater på grunnleggende ferdigheter, godt psykososialt miljø, fokus på pedagogisk utvikling og ivaretagelsen av rektorrollen. Arbeidsgruppa finner ikke grunnlag for å anta at omorganisering av skolen vil gjøre resultatene bedre for våre elever.

Det som er kommet fram som pedagogiske fordeler bør det arbeides enda mer med innenfor nåværende organisering.

Andre forhold

Vurdering:

De siste årene har Øyerskolen vært gjennom en stor strukturell endring med sammenslåingen av Vidarheim og Solvang. I innspillsrunden framkommer det et tydelig behov for ro rundt struktur og organisering. Sett i sammenheng med den positive utviklingen som skolen i Øyer nå er inne i, er det tydelige signaler fra ansatte i Øyerskolen om at nye store endringer vil ha negativ påvirkning.

Forholdet til Aurvoll

Vurdering:

I innspillsrunden framkommer det tydelige tilbakemeldinger om at det oppleves som problematisk at Aurvoll blir en «liten» skole. Det kan bli vanskeligere å behandle to enheter på en likeverdig måte, når størrelsesforholdet mellom skolene er så ulikt. Med en 1-10 skole i Øyer sogn står kommunen i en situasjon med en liten barneskole som står utenfor dette «felleskapet». Arbeidsgruppa mener det er problematisk, og ser at også innspillsrunden peker på dette som en utfordring. Et begrep som A og B skole er nevnt.

Elevene som kommer fra Aurvoll vil kunne oppleve overgangen fra «barnetrinn» til «ungdomstrinn» annerledes enn «Solvang-elevene».

At en 1-10 skole vil fremstå som en stor og attraktiv arbeidsplass, og at det sånn sett kan bli vanskeligere å rekruttere til Aurvoll, framkommer som en mulig hypotese.

Oppsummering

Arbeidet med utredningen har vist at det er enkeltstående argumenter som kan tale for felles ledelse av Solvang og ØUS. Felles for nesten alle disse argumentene er at det forutsettes at hele organisasjonen blir til en. I innspillsrunden ble begrepet «felles lærerrom» brukt for å illustrere hva som skal til for at de argumentene som taler for en 1-10 skole skal kunne realiseres. I mandatet for denne utredningen er ikke dette tema, arbeidsgruppa har tatt utgangspunkt i at de fysiske rammebetingelsene ikke skal endres i overskuelig framtid.

Den økonomiske gevinsten blir i beste fall marginal, og de pedagogiske gevinstene høyst usikre. Erfaringer fra andre kommuner tyder på at disse mulighetene blir mye lettere å utnytte dersom barne- og ungdomstrinnet er lokalisert under samme tak.

Skoleeier har også med dagens organisering mulighet til å bruke kompetanse på tvers av skolene ved behov. Alle lærere er ansatt i Øyer kommune, med tjeneste for tiden ved den enkelte skole.

Rektorrollen har endret seg mye de siste årene. Det er stadig større krav til gode resultater, endring og utvikling. En tydelig og tilstedeværende ledelse i form av rektor som øverste pedagogiske leder, er viktig for utviklingen av skolen. Det er godt dokumentert gjennom forskning at ledelsen er avgjørende for positiv utvikling. Rektorene selv er opptatt av tilstedeværelse og å være synlige. De er bekymret for at felles 1-10 skole vil være et tydelig tilbakeskritt for rektorjobben. Rektor er øverste ansvarlige for opplæringa, og kan ikke delegere ansvaret for dette til andre i organisasjonen. Når elevene med dagens organisering i Øyer har gjennomført 10 år i grunnskolen viser alle målbare undersøkelser at det gjøres en god jobb i Øyerskolen. For skoleeier er det viktig å legge til rette for at rektorene kan gjøre en best mulig jobb for å sikre at Øyer-skolen videreutvikles på en god måte slik loven krever. Mange samarbeidstiltak er allerede satt i gang på tvers av skolene.

Konklusjon

1. Arbeidsgruppa anbefaler kommunestyret å videreføre dagens skolestruktur i Øyer sogn.
2. Det finnes gode argumenter for at skolene på noen områder vil ha nytte og glede av et tettere samarbeid. Helhet og sammenheng gjennom hele skoleløpet er vesentlig. Skoleeier og rektorer i Øyer kommune må bruke innspillene til å videreutvikle og forsterke dette samarbeidet.
3. Løsningen av reduksjonen i rammen for sektor oppvekst med virkning fra høsten 2018, tas stilling til i økonomiplanarbeidet høsten 2017.